

„Edinost“
 z vsakega svrabat na dan, razen nedelj in
 praznikov, ob 4. uri zvečer.
 Naročnina znaša:
 za celo leto 24 kron
 za pol leta 12 „
 za štiri leta 6 „
 za en mesec 2 kroni
 Naročnino je plačevati naprej. Na na-
 ročnino brez priložene naročnine se uprava
 ne odira.
 Po tobakarnah v Trstu se prodajajo po-
 samostno številke po 6 stotink (3 svrab.)
 vsaka Trsta pa po 8 stotink (4 svrab.)

Telefon št. 570.

Edinost

Glasilo političnega društva „Edinost“ za Primorsko.

V edinosti je moč!

Oglaš
 se računajo po vrstah v petlin. Za več-
 kratno naročilo s primernim popustom
 Poslana, omstrnice in javne sabvale do-
 mači oglaš itd. se računajo po pogodbe
 Val dopisi naj se pošiljajo uredništvu
 Ne frankovani dopisi se ne sprejemajo
 Rokopisi se ne vračajo.
 Naročnino, reklamacije in oglaš spre-
 jema upravništvu. Naročnino in oglaš
 je plačevati loco Trst.
 Uredništvo in tiskarna se nahajata v
 ulici Carintia št. 12. Upravništvu, in
 sprejemanje inseratov v ulici Molis
 piccolo št. 3. II. nadstr.

odajatelj in odgovorni urednik Fran Godnik.

Lastnik konsorcij lista „Edinost“

Natisnila tiskarna konsorcija lista „Edinost“, v Trst

Naša zveza z Italijo v zrcalu polo- žaja v Italiji.

Kakor se bodo naši čitatelji morda še spomnili iz-za naših svoječasnih poročil o sestavi nove večine v laškem parlamentu in sestavi Zanardellijevega kabineta, vlada sedaj v laškem kraljestvu liberalno-demokratska večina, kateri najupliverjše sestavine so: socialisti, republikanci in radikalci. Od take vlade pričakujejo italijanske mase zboljšanja gospodarskih razmer in povzdigo revnejših slojev. Vlada je tudi resnično o svojem nastopu obljubila jako važne in koristne reforme. Obljubila je olajšanje neznošne davčnega bremena, a tudi zboljšanje oziroma novoustanoavljenje vseh onih naprav, iz katerih bi se morali boljšati sedanji, oziroma ustvariti novi eksistenčni viri za laško prebivalstvo. Na jedno stran se je torej vlada obvezala, da bo od ljudstva tirjala manje davke, na drugo stran pa, da mu bo za to še več dajala. Sedaj mora seveda nastati vprašanje: kje misli italijanska vlada dobivati potrebne dohodke za plodonosne investicije, ako noče še povečati davčnega bremena? Morda hoče varčevati? A kje? V Italiji je še vse, iz česar bi moglo ljudstvo erpiti življenjske pogoje, v tako primitivnem stanju, da bi moral tamkaj nastati popoln gospodarski polom, ako bi se hotelo v tem obziru še manj storiti, nego se je storilo do sedaj. Potrebe postajajo v Italiji vedno večje, a davčni vijak je tamkaj že tako nategnjen, da ga absolutno ni možno še bolj nategniti.

Novi krmilarji menda niso kar nič mislili na vse to, ko so nastopili vlado ter bili tako velikodušni — z obljubami. Obljubljeni je jako lahko, a znati treba najprej, kje se bodo dobivala sredstva za izpolnjevanje storjenih obljub?! In res je laška vlada radi svojih prevelikih obljub zašla v veliko zagato.

Obljubljenih reform ne more izvesti, ker nima sredstev potrebnih v to, davkov pa ne sme zvišati, ker je že o nastopu vlade obljubila, da tega ne stori. Ako pa vlada ne izvede obljubljenih reform, morala bo odstopiti, ker ne bo mogla tajiti, da je zgrešila svoj namen. — Letos se je moglo še, a le z velikim trudom vzdržati v proračunu ravnotežje, a malo je manjkalo, da se ni pokazal primanjkljaj, da-si so nekateri že pred letom menili, da so italijanske finance popolnoma solidne in trdne. Iz italijanskih listov pa posnemamo sedaj, da v prihodnjem proračunu

bo primanjkljaj neizogiben. V kratkem se bo vršila v laški zbornici velezanimiva razprava o kritičnem stanju laških financ, a te razprave se udeležijo najposobnejši laški finančirji, kakor so Luzzatti, Sonnino, Rubini, Guicciardini in drugi. Nekateri iz-med teh so prepričani, da je v bodočem državnem proračunu, kakor zgoraj omenjeno, deficit neizogiben.

Ravnotežje bi se dalo vzdržati v Italiji le tedaj, ako se skrči civilna lista ter stroški za vojsko. Ia tu je zopet ona stara pesem. Italijo je megalomanija dovela na rob gospodarskega in s tem tudi političnega propada. Kljub svoji slabosti hoče igrati ulogo vesele ter se kar ne more iznebiti ekspanzivnih tazenj. Mesto da bi skrbela za gospodarski napredek dežele, troši neštivilne milijone za vojno in mornarico. Italija se nam dozdeva kakor tisti mož, ki bi stradal, samo da si s prihranjenim denarjem kupi železen oklep! Kaj mu pomaga oklep, ako je od stradanja ves obnemogel. Železni oklep mu pripomore samo v tem, da se še prej zgrudi na tla pod njegovo težo, kar se zgodi prej ali slej tudi Italiji, ako se slednjic ne uveri, da je treba najprej skrbeti za želoec in še le potem za obleko in oklep.

Italija stoji pred neizprosno alternativo: ali se odloči za nadaljevanje politike domišljavosti in megalomanije, potem je popoln gospodarski polom neizogiben; ali pa hoče preprečiti ta polom, potem pa jej je odprta jedna jedina pot: pot odpovedi politiki velikaštva, za katero italijansko kraljevstvo nima sredstev. Italija se mora odločiti za eno ali drugo. Aut — aut! Tertium non datur.

Tudi državnikom avstrijskim bi moralo to stanje v Italiji dajati misliti. Malec resneje, to je, se stališča praktičnega računanja bi se morali vendar tudi naši državniki pobaviti z vprašanjem: da li sploh kaže vezati se z državo italijansko?! Računati bi morali: je-li sploh pravo razmerje mej žrtvami, ki jih moramo doprinasati radi te zveze, in mej dobički, katerih bi mogli pričakovati v služaju, da bi morala trozveza z dejanji, na bojnem polju dosežati namen, radi katerega je bila ustanovljena?! Sieherni praktični trgovci, predno se spušča v kako spekulacijo, v kako podjetje, jemlje sv. nčnik v roke in računa: da-li riziku odgovarja možni dobiček, da-li je pravo razmerje med nevarnostjo izgube in nado do dobička! In žalosten trgovec je, ki bi hotel rizikirati 100 gld., da-si ima gotovost, da more pridobiti k večjemu le 1 gld. Taki žalostni trgovci smo tudi mi se

svojo trozvezno politiko. Da so gospodarski in socijalni odnošaji v Italiji prežalostni, to je že stara notorična resnica. Da je sedanja vladna oblika v Italiji hiša, ki stoji na razrutih vulkaničnih tleh, tudi to je javna tajna. Nam je n. pr. znano iz povsem dobrih virov, da je pokojni Crispi mnogo vplivalna Dunaju glede politike v avstrijskem Primorju ravnostem, daje opozarjalna nevarnost, ki v Italiji prete monarhični vladni obliki in dinastiji. Vedno je prosil, naj upoštevajo to nevarnost in naj avstrijske vlade se svojo politiko v Primorju ne dajajo irredentarskim in republikanskim življenjem v Italiji vzrokovi ali pretvez za ščuvanje in hujskanje.

Gospodarski in socijalni odnošaji — žalostni; sedanja vladna oblika v negotovosti od dana do jutri; a sedaj so začeli pripoznavati, kar so dosedaj skrbno prikrivali: da so tudi finance Italije razrušene, obupne!

Ali ne bi bilo torej v dolžnost našim državnikom, da si stavijo vprašanje, da li bo Italija s takimi odnošaji sploh mogla v služaju resnosti vršiti tiste dolžnosti do naše države, ki jej jih nalaga trozveza?! Tista trozveza, ki stane tudi nas velikanskih gospodarskih in denarnih žrtve!

Kje pa so še le moralne žrtve?! Kdo bi mogel podcenjati fakt, da so narodi avstrijski siljeni v zvezo z državo, do katere goje tradicijonalno, neizkorenljivo — nasprotstvo?! Izlasti velja to za narode na jugu monarhije, a ravno ti, kakor najbližji mejaši Italije, morajo prihajati prvi v poštev o cenjenju umestnosti zveze naše z Italijo! Kdo bi mogel podcenjati moralni moment, da mora naša država radi zveze z Italijo se svojo politiko ozolovljati svoje lastne državljane in provzročati med poslednjimi najhujše nezadovoljstvo, tako, da imajo isti — izlasti v našem Primorju — pod pritiskom vladnega zistema, urejenega po zahtevah nesrečne trozveze, včasih občutek, kakor da jih ne upravlja uprava države, kateri so na nešteti bojiščih in s potoki krvi dokazovali svojo lojalnost in udanost, ampak kakor da jih upravljajo direktno državniki tiste Italije, s katero smo sicer danes zvezani, a ki je v minulosti, bližnji in daljnji, dajala tem zvestim narodom avstrijskim toliko prilike za dokumentiranje zvestobenej dragocenejim potom: se svojo krvjo!!

Art. Jedes Stä lichen und Landgut findet hier seine eigene Geschichte. Was mir aber besonders schätzbar ist, sind die Sitten und Gebräuche der Krainer im siebenzehnden Jahrhundert, die er nach allen Situationen des Lebens abschildert. Ein Zusammenfluss verschiedener Ursachen, und der politische Reformationsgeist unseres Jahrhunderts werden die Originalität dieses Voikes allmählig verschwinden machen, und dann werden es nur noch Valvasora Schilderungen sein, woran wir die alten Krainer erkennen werden. Valvasor seveda nam ni zapustil etnografske slike našega ljudstva, kakor bi si jo želel modern etnograf, vendar je v njegovem glavnem delu raztresenih toliko dragocenih drobtin tudi z ozirom na materialno stran narodnega življenja, da si lahko sestavimo precej jasno sliko o tedanjih socijalnih razmerah našega kmeta. V tem pogledu niso brez pomena zlasti njegovi bakrorezi. Poznejši raziskovalci narodnega življenja so se gibali bolj ali manj v Valvasor-Linhartovem okviru, pisoč o vsem nekoliko, o ničem podrobneje in znanstveno. Veliko vrednost za nas imajo Hacquetove knjige, zlasti L. 1801 v Lipskem

V potokih prelite krvi — prelite v obrambo te naše monarhije!! — je ... tradicija. Ta tradicija ostaja živa vzlic vseh pogodbam diplomatov; ostaja živa izlasti še zato, ker jo oživlja intenzivna zavest v prebivalcih teh naših pokrajin, da od tam, kjer so njihovi predniki nešteto krati z junško pestjo branili interes dinastije in integriteto monarhije, da od tam žuga danes nevarnost tudi njih, teh državljanov — lastni narodni ekzistenci!

Da od zveze z Italijo niti ni drugega zla za našo državo, nego ta: da je v nasprotju s tradicijo, s čutstvovanjem, in da zahteva politiko ozolovljanja lastnih lojalnih državljanov, živeti ob periferiji, torej na braniku monarhije — da tudi ni drugega zla, pravimo, bilo bi že to samo dovolj in opravičuje te narode, ako odklanjajo sedanjo vnanjo politiko monarhije!

Politični pregled.

V Trstu, 14. maja 1902.

Državni zbor. — Zbornica poslancev. — (Nadaljevanje včerajšnjega brzojavnega poročila.)

Mej došlimi spisi včerajšnje seje je bil predlog posl. Steinwenderja glede financijalnega položaja južne železnice, dalje interpelacija posl. Klofča in tovarišev glede preprečenja imenovanja Tolstega častnim členom praške akademije znanosti. (Praška akademija je hotela nameč, med drugimi, tudi Tolstega imenovati častnim členom, s protektor te akademije, nadvojvoda Fran Ferdinand, prečrtal da je ime na tozadevni listi.) Interpelantje so vprašali ministerskega predsednika, da li je pripravljen povprašati nadvojvodo, iz katerega vzroka je storil to.

Naučni minister, dr. pl. Hartel, je odgovarjal na interpelacijo posl. Bennatija in tov. glede namišljene zlorabe cerkve od strani primorske slovanske duhovščine v narodno-politične agitacije ter je odločno zanikal, da bi obstajala taka zloraba. Tu pa tam, je dejal minister, so se morda res včasih o volitvah dogajali posamični slučajji, ko je duhovnik izrabljal svoj svečeniški vpliv v narodno politične svrhe, kar da je seveda obžalovati, posebno z ozirom na precej napete narodnostne razmere v Istri, sicer pa da so taki slučajji vedno redkejši. Isti minister je odgovarjal tu-li na neko interpelacijo posl. Jaworskega glede prepovedi dijaških zborovanj na lvovski tehnik in izjavil, da je ta

natisnjena knjiga »Abbildung und Beschreibung der südwestlichen und östlichen Wenden, Illyrier und Slaven etc.«, ker deloma kontrolira Valvasorjeve podobe, oziroma konstatira spremembe v teku enega stoletja. To delo je zanimivo tudi za druge južne Slovane. Nekak pligijat, ki tu pa tam ni brez cene, je knjižica, ki je izšla 1812 na Dunaji anonimno z naslovom »Die illyrischen Provinzen«. Tudi to delo se precej ozira na materialno stran kmetskega življenja.

Ko se je kulturno delo med Slovenci razširilo in poglobilo, tedaj so prinašali skoraj brezizjemno vsi slovenski listi prve dobetudi etnografsko gradivo, a večinoma folklorističnega, izjemoma le materialnega značaja; podatki poslednje vrste — izvzemši morda opise narodnih noš — so bolj slučajni, površni in manj zanesljivi. Kar se tiče slovenske hiše in bivališč slovenskega ljudstva sploh, čitamo le redkokje kako drobtinico, kajti za študije te vrste ni sposoben vsak diletant. Razun pri-spevkov v »Österr.-ung. Monarchie in Wort und Bild«, kar citira tugi gospod Haruzin, ne poznam strokovnjaškega spisa o tej stroki.

PODLISTEK

Al. Haruzin:
Kmet avstrij. Kranjske in njegova poslopja.
 [Крестиниъ Австрийской Краины и его постройки.]

Poseben oddis iz »Žive starine«, I. zv. 1902.

Dr. Fr. Merhar

Ko so koncem XVIII. stoletja človeško družbo prenavljajoče ideje prodrle celo nanaš pozabljeni jug, tedaj so nekateri naši možje — bilo jih je peščica — brž spoznali, da je treba iskati kolikor-toli pristnega slovenskega življa le v najnižjih slojih prebivalstva, med kmeti, kajti meščanstvo je bilo ali tuje, ali potujčeno; o domačem plemstvu pa že zdavnaj ni moglo biti govora. Da je stal na čelu teh kulturnih delavcev kot svetovalec in voditelj baron Zois, to je pač le slučaj. Ti možje — menim namreč zlasti Vodnika in Linharta — so se pa v prvi vrsti zanimali za tiste strani narodnega življenja, od katerih so si obetali koristi za obogatitev jezika in preporod umetne slovenske knjige; to je bil besedni zaklad in pa proizvodi, katere ime-

odredba le provizorična in se je ista morala izdati, ker so dijaki na nekem zborovanju popolnoma protizakonito kritizirali vladne odredbe.

Tekom nadaljevanja razprave o proračunu železniškega ministerstva je odgovarjal železniški minister, pl. Wittke, na razna izvajanja predgovornikov. Zatrjeval je, da je deficit uprave državnih železnic provzročena po splošnem neugodnem gospodarskem stanju ter je navajal razna zboljšanja pri železnicah. Glede podržavljenja družbe državnih železnic je izjavil minister, da obstoječe velike diference, ali ni izključil, da bi se — po odstranjenju teh diferenc — dalo izvršiti podržavljenje. Vlada je pripravljena nadaljevati reševanje vprašanja podržavljenja železnic, ali upošteva državno-financijske interese. Minister je zaključil svoja izvajanja z besedami: Vlada je pripravljena podržavljati železnice, ali ne za vsako ceno!

Iz ogrske delegacije. V včerajšnji seji vojnega odseka ogrske delegacije je vojni minister odgovarjal na željo, naj bi se vojakom kmetijskega stanu za časa žetve dovoljeval dopust, da temu ni mogoče ustreči, ker je število aktivnih vojakov premajhno. Omenjal je, da so tozadevni lanski poskusi slabo uspeli. Dalje je minister omenjal, da je nakupovanje poljedeljskih predmetov naravnost pri kmetovalcih samih dobro uspelo, da pa mora imeti vojna uprava v to mnogo denarja pri rokah, ker kmetovalcem plačuje takoj. Glede uvedena dveh vojaških služb je izjavil minister, da taka sprememba zahteva veliko večjih stroškov. Temu da nasprotuje tudi dejstvo, da bi se pri konjištvu in topništvu nikakor ne moglo uvesti dvoletno službovanje, vsled česar bi bili te vrste vojniki zapostavljeni za drugimi. Ako se pa ostane pri dosežanem triletnem službovanju ter se pomnoži kontingent novincev, se bo v postevanje vrednih slučajih lahko precejšnje število vojakov odpuščalo že po dvoletnem službovanju. Slednjič je izjavil minister, da je pridodeljenje ogrskih častnikov k neogrskim polkom le koristno za častnike, ker spoznavajo na ta način različne pokrajine, kar jim pozneje, kakor višim častnikom, zelo koristi. Častniki da celo sami prosijo za premeščenje k polkom v drugih pokrajinah države. Sicer pa da urejevanje in nameščevanje čet spada v delokrog cesarjeve oblasti. Odsek je na to vsprejel vojni proračun.

Vsenemški strankarski shod v Inomostu. Schönere-Wolfova aféra je še vedno na dnevnem redu. Da si se je toliko od Wolfove, kolikor od njemu nasprotne, Schönerejeve strani že toliko pisalo in govorilo, vendar se Vsenemci še vedno v nejasnem, pred katerim vsenemškim malikom naj bi odslej ležali na trebuhu: pred Wolfom ali Schönerejem?

V nedeljo so imeli Vsenemci zopet shod in sicer v Inomostu, na čegar dnevnem redu je bilo vprašanje: kdo je upravičen nastopiti kakor vodja Vsenemcev v »Ostmarki«, ali po domače povedano: v Avstriji? Ker pa je bil shod sklican od pristašev Schönereje, je naravno, da je bil Schönere postavljen na ta presviti vsenemški prestol. Povedali pa niso sicer na tem shodu bitstveno prav nič novega.

Posl. Malik pojašnjaval je zopet, zakaj da je izstopil iz nemške nacionalne stranke in pristopil k Vsenemcem. Mož si je že pridobil nekako slavo kakor — komična figura

G. Haruzin se je l. til takorekoč prvi vprašanja, kaj je osnovni tip slovenske hiše, kako se je na domači osnovi in pod raznimi vplivi dalje razvijal, in kako je razmerje med tem slovenskim tipom in sorodnimi slovenskimi. Naša neobširna študija se seveda deloma le mimogrede dotika raznih stranij imenovanega vprašanja, vendar s strokovnjaško večšostjo. Meni se seveda zli, da je gospod H. premalo uvaževal tuje vplive; če namreč pomislimo, da je bilo tozadevno kulturno stanje, katero so prinesli Slovenci s seboj s seboj le majhno (F. Prokop, De bello Goth. III. 14), da je preseljevanje in premikanje trajalo precej dolgo, in da je drugo podnebje v novih bivališčih, zlasti pa bližina tako dobrih stavbenih mojstrov, kakor so bili Romani od nekada, morala močno uplivati na prvobitne tradicije v stavbeni tehniki, tedaj se ne bomo zelo čudili, da ima dom slovenskega kmeta na južno-evropskem delu slovenskega ozemlja — čisto romanski značaj, in da so tudi Germani morali precej uplivati na obmejne Slovence.

(Zvršetek pride.)

avstrijskega parlamenta in je tudi na tem shodu v Inomostu poskrbel za utrjenje tega renoméja. Jako — razveseljevo je bilo na pr. njegovo priznanje, da se mu je dozdevalo, da igra ulogo »des dummen Avgust«, t. j. »prismojenega Avgusta (Tržačani imajo za to kaj drastičen izraz: Toni — —)«. Če se je Maliku že poprej, ko je pripadal dosti resnejši nemško nacionalni stranki, dozdevalo, da igra ulogo »prismojenega Avgusta«, radovedno smo res, kako misli o svoji ulogi, ki jo igra sedaj v vsenemški stranki, ki že sama na sebi spada veliko bolje v cirkus, nego v politično in parlamentarno življenje. Da vsenemška stranka ni resna politična stranka, izvira tudi iz izvajanj posl. Steina na omenjenem shodu. Ta se je namreč izjavil proti Wolfovi ideji, da bi se ustanovila velika vsenemška stranka ter je menil, da uživa majhna a brezobzirna stranka večji ugled ter vzbuja več strahu, in lažje ohranja svoja načela čista, nego pa velika stranka! Zdravi politični razum pa nam pravi, a tudi zgodovina nam dokazuje, da stremi vsaka stranka za tem, da se kolikor mogoče razširja ter zadobiva večino; ker, čim močnejša in številnejša je, tem lažje uveljavlja svoja načela! Vsenemška stranka pa ni resna stranka, temveč je efekt nje nastopanja le ta, da je drugim nemškim strankam v nekako — strašilo. Nje voditelj niti ni mari, da bi dovoljal stranko do kakega določenega cilja, glavno je le, da so — oni sami voditelji. Stranka pa, ki se je ustvarila le radi voditeljev, ne pa, da bi bili voditelji radi stranke tu — taka stranka ni resna. Saj pripoznavajo ti voditelji sami, če tudi nehoté, da so nje načela neizvedljiva, ter da niti ne reflektirajo na to, da bi zadobili številno premoč nad drugimi nemškimi strankami, ali: da bi postali resna stranka! Ravno zgornja izjava Steinova nam priča, da v resnici niti ne reflektirajo na to, ker vedo, da bi morali — ako bi prišli do vlade — žrtvovati svoja načela. Tem nečastnejše je, da se druge nemške stranke boje ljudi, ki sami izjavljajo, da nočejo imeti velike stranke (nočejo pa zato, ker sicer bi oni ne mogli biti voditelji), da so torej enostavno politični spekulantje.

Kakor zanimivost naj še omenimo, da je dr. Oedl na rečenem shodu nasvetoval, naj bi se Vsenemci ne imenovali več tako, marveč Schönerejanci. Potem bi se pa Wolfovi pristaši morali imenovati Wolfovci, ali po slovensko »volkove«, kar bi jim morda ne pristojalo ravno tako slabo.

Vsenemški načrt za uzakonjenje državnega jezika. Sedaj je — kakor zadoja med nemškimi skupinami — tudi nemško-napredna stranka odgovorila vsenemški zvezi na uljudno povabilo zaradi akcije, za uzakonjenje nemškega državnega jezika. Odgovorila je kakor druge skupine. Ni rekla »da« in ni rekla »ne«. Priznava sicer, da je stvar velikega važnosti in nujnosti, oklepa pa — da se vsaj za hip izvije iz zadrege — čisto vnanje okolnosti, da se je vsenemška zveza obrnila do posamičnih členov nemških strank, mesto da bi se obrnila do strank samih. Nemško-napredna stranka pa da je pripravljena sestati se z zastopniki drugih nemških strank za posvetovanje o pripravljanih korakih.

»Mit Gruss und Handschlag« se završuje ta nemško-napredna — hinavščina. Očividno je, da jih ta vsenemški korak spravlja v največjo zadrego; tudi oni vedo prav dobro, da je ni niti najmanj nade, da bi se ta njihov »hochziel« kedaj mogel doseči zakonitim ustavnim potom — in vendar se hočejo posvetovati o »pripravljanih korakih!! Ali ni to skrajna hinavščina, s katero mečejo nemškemu ljudstvu pesek v oči in je begajo?!

Drobne politične vesti. Iz Pariza poročajo, da se je predsednik Loubet sinoči v družbi ministrov Delcasséja in Lanesana odpeljal v Brest, kjer se ukrepa, da nastopi svoje potovanje na Rusko. Loubeta je prebivalstvo pozdravljalo s klici »Živio Loubet!«, »Živela republika!«

Politični krogi v Parizu hočejo vedeti, da poda ministerski predsednik Waldeck-Rousseau svojo ostavko, čim se Loubet povrne s svojega potovanja na Rusko in se konstituirata nova zbornica.

Kljubu temu, da se je poslednje čase toliko govorilo o mirovni pogajanjih v južni Afriki, posneti je iz najnovejših vesti, da se bo vlekla južnoafričanska vojna še cela leta, ker Angleži nočejo priznati Burmo samostojnosti ter proglasiti popolne amnestije. L. Rls

Kitchener zopet brzojavlja, da je v minolemu tednu polovil preko 800 Burov, kakor tudi, da so se Delareyeve čete znatno skrčile.

V Milanu v Italiji je bil sinoči velik ljudski shod, katerega se je udeležilo nad 2000 oseb in na katerem se je govorilo proti obnovitvi trozveze. — Zadnje čase je postala indolence poslancev v laškem parlamentu tako velika, da je dvorana skoraj vedno prazna in se o glasovanjih le redkokedaj posreča, da morejo in le z velikim trudom spraviti v zbornico število poslancev, potrebno za sklepčnost. Vlada je posegla že tako daleč, da vsak dan objavlja v uradnem listu vse neopravičeno odsotne poslance. A pomisliti treba, da se ravno sedaj — kakor je razvidno iz današnjega uvodnega članka — laške finance nahajajo v tako kritičnem položaju. Laški poslanci zahajajo le takrat polnoštevilno v zbornico, kadar grejo na lov za ministerskimi portfelji, sicer pa se izogibajo parlamenta kolikor le možno.

Tržaške vesti.

Ekscelencija baron Rinaldini. Te dni smo že na kratko objavili, da je moral bivši tržaški namestnik Rinaldini dati slovo mastni sinekuri pri Lloyd, ker je bil moralno so-kriv na žalostnih posledicah februarkega generalnega štrajka. Sedaj pa doznajemo, da je poleg tega bilo tudi drugih mnogo važnejših vzrokov, da je moral iti. Bližnja bodočnost nam gotovo prinese senzacionalna razkritja. Po vsem mestu se govori o bližajočem se plesu — milijonov!

Poroka. Dne 27. t. m. se poročil v frančiškanski cerkvi v Ljubljani gospođa Jelka Tekavčič, hčerka g. Karola Tekavčiča in gospe Marije Tekavčičeve, z g. Ivanom Rožmanom, deželnim nadzornikom gospodarskih zadrug v Gradu.

Pogreb Karola Učekarja. Kljub neugodnemu vremenu in velikemu dežju, ki je začel liti ravno tedaj, ko se je začel spreved pomikati od biše žalosti, udeležile so se pogreba ogromne množice ljudstva, tako, da so bile, toliko alica Madonnina, kolikor vse bližnje ulice natlačene ljudij. Zastoj bi se skušalo tudi le približno pogoditi število vseh udeležencev.

Pogreb se ni vršil po kakih verskih obredih, temveč na — civilen način. Pred mrtvaškim vozom so delavci nosili več vencev, podarjenih od različnih socijalističnih korporacij, za venci pa se je nosila rudeča zastava tiskarjev. — Ko je došel spreved blizu pokopališča, je dež prenehal in se je nebo zjasnilo. Na pokopališču je imel nagrobni govor socijalist Pittoni; potem sta govorila še na kratko predsednik društva tiskarjev, Fortuna, in v slovenskem jeziku sodrug Kopač. Tudi Hortis... ne, o tem bomo govorili pozneje. Slednjič je izgovoril par besed tudi socijalist Pizzino iz Kormina. Na to se je rudeča zastava v slovo še dvakrat dotaknila krste, s čemer so bili izvršeni pogrebni obredi.

Ostro politično nasprotstvo, v katerem se nahajamo nasproti socijalistični stranki, nas ne moti nimalo, da ne bi priznali, da je ta stranka na impozanten način skazala svojemu pokojnemu voditelju poslednjo ljubav.

»Rdeči prapor« nam grozi, naj se ne spuščamo v osebne boje. Na to konstatujemo, da se mi nismo nikdar dotikali ni g. Kristana, ni g. Kopača, ni nikogar drugzega, kakor oseb, ampak le kakor politikov, govornikov. Če je n. pr. gosp. Kopač na kakem shodu najhujše napadal našo stranko in nje voditelje, vendar ni možno drugače, nego da imenujemo gosp. Kopača!!

»Rdeči prapor« pravi, da je sovražnik osebne polemike — mi tu di! Socijalistični govorniki naj v svojih govorih nebujo kazati na gotove osebe — kakor so storili že opevanano glede naših odvetnikov — kakor na same oderube: pa bomo imeli med seboj čisto, stvarno polemiko, ki bo koristila, bistrila pojme in oplodovala naše politično življenje. Socijalistični govorniki naj se povzdignejo na isto višino objektivnosti, da nam bodo priznavali vsaj to, kar ni v nasprotju z njihovim programom, kakor priznavamo mi faktično njim vse, kar imajo (po našem prepričanju) dobrega in opravičenega v svojem programu! In da je možno to, dokazuje »Rdeči prapor« sam v svoji zadnji številki, ko priobčuje poziv v prilog »Narodnemu domu« v Celju, če tudi, seveda, dodavši nekoliko opazk se svojega tališča. Morejo li n. pr. tajiti lojalni nastop

dra. Rybáfa na tistem glasovitem shodu na vrtu pri sv. Jakobu, ko je naš govornik lojalno in rad priznaval, v čem soglašal s protivnikom svojim, g. Kristanom?!

Ali se ni povodom zadnjih štrajkov »Edinost« postavila na stališče, ki se je prav bližalo stališču socijalnih demokratov? Je-li to morda osebni napad na g. Kopača, če mu dokazujemo, da je tudi se stališča slovenske demokracije in se svojega osebnega stališča podoben možu, ki žaga vejo, na kateri sedi, ako izreka prokletstvo nad narodno idejo slovensko?

Govorniki socijalistov naj žigosajo izrastke nacionalne ideje, kjer se jim zdi, da jih vidijo; mi jim bomo morda sicer oporekali, v kolikor se nam bo zdelo potrebno, ali v zlo jim ne bomo štelili tega, upoštevaje, da je to v zmislu njihovega programa. Iz kratka: gg. socijalistični odborniki in novinarji naj urejajo svoje nastopanje tako, da bo brez strupene osti proti osebam! Polemike bomo imeli sicer tudi dalje, ali take, kakoršnjih si želi — ako prav umejemo njegovo zatrdilo — tudi »Rdeči prapor«, to je — stvarne!!

Konečno se »Rdeči prapor« zaleta tudi v osebo našega »glavnega urednika«. Gg. uredniki »Rdečega praporja« bi morali vedeti bolj nego kdo drugi, kako je to »glavno uredništvo« umevati cum grano salis in kako krivico delajo, če cno osebo delajo odgovorno za vse. Krivica je tem huja, ker ga morda ni med slovenskimi novinarji, ki bi tako malo osebno napadali — to je: napalal osebo kakor osebo, in ki bi se v borbi proti osebam omejil le na njih lastnosti kakor činitelj javnega političnega življenja — in ki bi bil vendar toliko osebno napadan, kakor ravno on.

In kar se dostaja specialno stranke tržaških slovenskih socijalistov, je ravno on nepremično tega menenja, da bi mogli ta stranka in narodna paralelno delovati za korist našega delevea v Trstu.

Le malo dobre volje bi trebalo v to tudi od socijalistične strani.

Kaj ni dovoljeno enim in kaj je dovoljeno drugim! Pšejo nam: Svojedobno je gospod profesor dr. K. Glaser poučeval petje v »Slov. pevskem društvu«. Izvedši o tem, mu je deželni šolski nadzornik Leschnofsky hitro nastavlil nož na vrat, češ, da to ni združljivo z dostojanstvom c. kr. profesorja!! Ali se odpoveste enemu, ali pustite drugo! — tako nekako se je glasilo strogo povelje znano neizprosnega šolskega nadzornika.

Pred par dnevi pa smo čitali v »Edinosti«, da nima nikdo nič proti temu in da je lepo združljivo z dostojanstvom c. kr. uradnika, da je predsednik tržaške skupine »Südmareke«!

In sedaj je zabeležiti, da je »Slov. pevsko društvo« nepolitično društvo in da mu nikdo ne more očitati ni najmanjšega posezanja v politične in narodne homatije, dočim je »Südmareka« izzivalno narodno-agresivno društvo!!!

Tu vidimo torej, kaj ni dovoljeno enim in kaj je dovoljeno drugim. Enemu, slovenskemu c. kr. možu, ni bilo dovoljeno sodelovati niti v nedolžnem, nepolitičnem, pevskem društvu; drugemu, nemškemu c. kr., možu pa je dovoljeno biti celo voditeljem v agresivnem in proti avtohtonemu prebivalstvu naperjenem društvu!

Gorč njemu, ki je slovenske matere sin, a blagor njemu, ki je iz nemškega Herrna in Edelvolka!! Kar je pri prvem greb, je pri poslednjem čednost. Poslednji imajo menda privilegij biti kladivom, prvim pa je tako usojeno, da so vedno in povsodi nakovalo!

Slovenski poštni pečati. Poreški Italijani, in z njimi seveda tudi »Piccolo«, pretakajo cele potoke solz, ker se je za Novavas blizu Poreča napravil nov poštni pečat tudi s pravilnim označenjem »Novavas«, katero označenje rabijo vsi prebivalci te vasi, ki so izključno Hrvati. »Piccolo« trdi, da je le »Villanova« pravilno in zgodovinsko označenje te vasi ter da je ime Novavas nikomur znana novoslovjanka. V kolikor so »delali« zgodovino Italijani in žnjimi vrli »Piccolo«, prav radi verujemo, da je zgodovinsko ime Novavas »Villanova«. Ako se pa pomisli, da so v Novavasi, odkar ista obstoji, vedno prebivali izključno Hrvatje, se pač redkokje najde tak najivnež, ki bo verjel »Piccolovini« zgodovinskim lažem. Kakor je izključeno, da bi Italijani dajali svojim vasem hrvatska ali slovenska imena, istotako je tudi izključeno, da bi Hrvati dajali svojim vasem laška